

TELİF HAKLARI VE YAYIN SEKTÖRÜ

...: Toplantımıza hoş geldiniz. Açılış konuşmamızı yapmak üzere Sayın İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu üyesi Sayın Erhan Erken'i kürsüye davet ediyorum. Buyurun efendim.

Erhan Erken: değerli misafirler, **yayıncıların telif hakları ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri konusunda tertip edilmiş olan konferansımıza** hepimiz hoş geldiniz. Sizleri İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu adına saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Bu toplantının tertibinde bizler Ticaret Odası olarak bir sivil toplum kuruluşumuzla birlikte bu çalışmayı yaptık. **Basın Yayın Birliği** adlı bu kuruluşumuz, böyle bir çalışmanın yapılmasını bizlerden talep ettiler, bizler de oda olarak biliyorsunuz bizim de 66 numaralı bir kitap, matbaa, karton kutu komitemiz var. İçinde kitapçıların ve yayıncıların yer aldığı, komitemizle ortak olarak böyle bir toplantının yapılmasına karar verildi ve hep beraber buradayız. Şimdi biz bu telif hakları konusunu İstanbul Ticaret Odası olarak fikri haklarıyla alakalı, fikri mülkiyet haklarıyla alakalı bir konunun bir alt unsuru olarak değerlendiriyoruz. Ticaret Odamızda fikri mülkiyet haklarıyla alakalı bir ihtisas komitemiz var. Bu komitemizin ilgi alanı 3 tane konuyu içeriyor ana olarak, bir tanesi yayıncıların telif konuları, ikincisi marka ve patent konuları, üçüncüsü de müzik eserleriyle ilgili olan konular. Tabii burada bizim önemseydiğimiz nokta, herhangi bir kişi, herhangi bir kurum, fikri bir ürün ortaya koyduğu zaman onun korunması ve kollanması lazım. Yani her noktada üretime bir saygının ifadesi, biz Ticaret Odası olarak bunu hakikaten önemsiyoruz. Tabii bunu önemserken, bu fikrin topluma yayılması sürecinde etkin olan kuruluşlar var. İşte ne bileyim müzik konusunda birisi bir beste yaptığı zaman, veya bir güfte yaptığı zaman, onun müzik haline getirilip yayınlanması, yayıncı kuruluşlar var. İşte kitaplarla alakalı, herhangi birisi bir telif eseri ortaya koyduğu zaman, bunu yayınlayan yayıncı var ve patentlerle, markalarla ilgili aynı şeyler var. Dolayısıyla bir ürünü üreten, ikincisi, ürünün topluma yayılmasını sağlayan araçlar, yayıncılar veya işte bunu dağıtan insanlar. Üçüncüsü de bunu kullananlar. Öyle olmalı ki, hem üretimin hakkı korunmalı, yani fikri mülkiyete saygı noktası, onun hakkı korunmalı, onu yayanın hakkı korunmalı, bunların hakkı korunurken de bunlardan istifade eden insanların da bu hakları çok pahalı almamaları,

onların da haklarının korunması lazım. Dolayısıyla biz bütün bu dengeyi sağlamak zorundayız veya tabii hepsini sağlamak çok zor iş, esasında onu sağlamak zorunda olabiliriz ama, sağlamak da ne kadar mümkün, o da tartışmalı bir konu. Ama biz Ticaret Odası olarak bir yarı kamusal kuruluş olarak buna nezaret eden, bununla ilgili problemleri konuşan, tartışan ve burada sıkıntı çıkmadan olayı çözmeye çalışan bir noktada durmaya çalışıyoruz, gayret ediyoruz. Dolayısıyla yayıncıların da telif haklarıyla alakalı bir konuyu bize getirmeleri bu açıdan önemli hale geldi bizim için. Tabii burada kitaba, yayına, fikrin üretilmesine olan muhabbetimiz de bizleri bu noktaya alakalı hale getiriyor. Yani biz Türkiye'de okuma oranının artmasını istiyoruz. İnsanların daha fazla okumasını, kitapla, yayınlara daha fazla haşır neşir olmasını istiyoruz. Bu da bizim öncelikli konularımızdan bir tanesi. Dolayısıyla bunlar yapılırken de hem bunları teşvik etmek, hem de bununla ilgili sıkıntıların olmamasını arzu ediyoruz. Türkiye'de bizim ulaşabildiğimiz rakamlara göre, bir yıl içinde ISDN kaydı olan yaklaşık 20 bin çeşit kitap basıldığını biliyoruz. Tabii Türkiye'mizde bütün rakamlar tartışmalıdır, hepimizin bildiği gibi, ama elde edilen veriler böyle bir 20 bin rakamını önümüze koymuş oluyor. Ayrıca 1500 civarında yayıncının olduğunu varsayıyoruz. Ama yine bunlar dediğimiz gibi, üzerinde yani birisi 1600 dediği zaman, ona itiraz edenin de çok bir şey söyleme hakkı yok. Biri 1300 dediği zaman da diyeceğimiz fazla bir şey yok ama yaklaşık 1500 civarında bir rakamı söylüyoruz. Dolayısıyla bu kadar sayıda yayıncının ve eserin, hakikaten telif konusundaki sıkıntılarının enine boyuna tartışılması, görüşülmesi lazım. Yine elimizde bir rakam var, korsan kitapların tüm sektör içindeki payı son yıllarda biraz gerilemekle birlikte, % 25 lere düştü tahmin ediliyor. Bizim verilerimize göre, tabii yine bu sayı da tartışmalıdır. Maalesef hepimizin bildiği gibi, yayıncılar bizatihi işin içinde, bir kitap çok satıldığı zaman, hemen onun bir korsan baskısı çıkıyor. Bu hem yayıncıya bir zulüm, hem onu üreten telif hakkı olan onu yazan veya üreten insana bir zulüm. Bütün bunların ortadan kaldırılması lazım. Oda olarak biz önemseydiğimiz için yine dediğim gibi böyle bir toplantının yapılmasına katkıda bulduk. Ve şimdi huzurlarınıza Av. Dr. Cahit Suluk Bey gelecek ve kendisi bu konuyla alakalı, konunun enine boyuna, çeşitli noktalarını sizlere aktarmaya çalışacak. Daha sonra da soru cevap çerçevesinde, sizin de sorularınız veya ekleyeceğiniz bir şey olursa, onları da burada almaya çalışacağız. Ben sözü daha fazla uzatmadan sizi Avukat Beyle baş başa bırakmak istiyorum. Tekrar katılımınızdan dolayı, teşekkür ediyorum ve istifadeli bir program geçmesini temenni ediyorum. Hayırlı günler efendim.

...: Teşekkür ederiz. Şimdi de İstanbul Ticaret Odası meclis başkan vekili Sayın Mehmet Develioğlu ve Av. Dr. Cahit Suluk'u davet ediyorum. Buyurun efendim.

Mehmet Develioğlu: Değerli misafirler, İstanbul Ticaret Odası'nın düzenlemiş olduğu, yayıncıların fikri mülkiyet hakları çerçevesinde karşılaşmış oldukları sorunları beraberce konuşmak için bir aradayız, hepiniz hoş geldiniz. Bugünkü programımızı şu şekilde hazırladık. Değerli hocam Av. Dr. Cahit Suluk Beyefendi konusunda uzman özellikle yayıncıların karşılaştığı fikri mülkiyet haklarına konu olan problemleri çok iyi bilen bir hocamız ve yayınları da mevcut. Bize gerekli açıklamaları ve bilgilendirmeleri yapacaklar. Biz 40 dakika gibi bir açılış konuşması düzenledik. Ve daha sonra bir 10 dakikalık çay, kahve molası vereceğiz, ondan sonra hocamıza aklınıza takılan, yaşadığınız problemler, pratik olarak olması gereken karşılaştığımız sorunların hepsini bire bir soracağız ve cevaplarını isteyeceğiz. Müsaadenizle fazla sözü uzatmadan, değerli hocamız Av. Dr. Cahit Suluk Beyefendiye sözü bırakalım. Kendisinden değerli açıklamalarını alalım. Hocam buyurun.

Av. Dr. Cahit Suluk: Hepinizi önce saygıyla selamlıyorum. Bugün sizlere telif haklarından bahsedeceğim. Telif haklarının geneli değil de, sadece yayın sektörünü ilgilendirdiği boyutuyla konuyu ele almaya çalışacağım. Ancak sanıyorum sizlere bir fotokopi dağıtıldı. Dağıtılan şemada fikri mülkiyetin adeta bir ağacı gibi, orada göreceksiniz, fikri mülkiyet deyince, iki ana kategori bulunmakta, bunlardan birisi, siz yayıncıları doğrudan ilgilendiren telif hakları veya fikir ve sanat eserleri, diğer kısım ise, sınai mülkiyet hakları dediğimiz, patent, marka, endüstriyel tasarım gibi, Türk patent Enstitüsünden alınan belgelerle korunan birtakım haklar söz konusu. İki ana kategori var, fikri mülkiyet hakları altında. Biz sadece telif hakları veya fikir ve sanat eserleri kısmını, yine sadece yayın sektörüyle ilgili sorunları ve problemleri tartışacağız. Bildiğiniz gibi, 2004 yılında korsanlık yasası diye bir yasa çıktı. Sanıyorum hepinizin haberi vardır bu yasadan. Bu yasa çıktıktan hemen sonra, bir ay içinde bir sempozyumda, ben şu ifadeleri kullanmışım: *“Artık yayıncıların ve dağıtımçıların karpuz ticareti yapmadıklarının farkına varma zamanı gelmiş, belki de geçmektedir. Fikir ve sanat eserleri gibi bir alanda ticari faaliyette bulunmak özellik arz etmektedir. Fikri mülkiyet hakları, masa ve sandalye gibi maddi mülkiyet haklarından farklı bir hukuki rejime tabidir. Bu bağlamda, kanun koyucu tercihini daima eser sahibi, söz gelimi, kitap yazarı lehine yapmıştır. Bu bağlamda, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK), eser sahibi lehine yorum kurallarıyla doludur. Klasik hukuk mantığı ile yaklaşılarak sorunların üstesinden gelinemez. Örneğin bir yayınevi, herhangi bir yazarla yayın sözleşmesi yaparken, fikir ve sanat eserleri kanununun 52 nci maddesini dikkate almak zorundadır. Bu bağlamda yazarın tüm mali ve manevi haklarını telif haklarını, X yayına devrettim şeklindeki bir*

ifadenin altına imza atması yeterli değildir. Böyle bir sözleşme tümüyle geçersiz olduğundan yayınevi yayınladığı eserin korsanı durumuna düşmektedir. Yazar hangi haklarını devrettiyse, sözleşmede bunlar tek tek belirtilmelidir. Eserle ilgili her sözleşme kendine has özellikler göstermektedir. Bu nedenle her sözleşme tipinde dikkat edilmesi gereken hususlar birbirinden farklıdır”.

Bu ifadeler bugün için de geçerli. Güncelliğini yitirmemiş durumda. Sorunlara birazdan geleceğim. Ben önce bu yeni yasanın yani korsanlıkla mücadele yasası, telif hakları yasası içine monte edilen yeni yasadan biraz söz etmek istiyorum sizlere. Yasada korsan tabiri tanımlanmadı. Korsan kavramı şöyle tanımlanabilir: Sahibinden izin almaksızın, orijinal bir fikir veya sanat eserinden, doğrudan veya dolaylı şekilde çoğaltma yapılarak elde edilen ürünler korsandır. Şimdi korsanlıkla mücadele bağlamında bu yasa bir miktar fayda sağladı. Mesela, 2004 yılında bu yasa çıkmadan önce yayın sektöründe % 50 gibi bir korsanlıktan bahsediliyordu. Yani legal olarak çıkan yayınlar kadar neredeyse, legal olmayan, korsan şeklinde çıkan yayınlar var idi. Bunun tabii zararı herkese, sadece siz yayıncılara değil, aynı zamanda yazara, aynı zamanda toplumun geneline, aynı zamanda devletin vergi kaybı gibi, birçok yönleri bulunmakta, kayıt dışılık. Özetle, birçok yönüyle toplumun geneli bu işten zarar görmektedir. Yasa bir ölçüde fayda getirdi. Bunu inkâr edemeyiz. Ancak sorunlar hala çok büyük. Bir tepe gibi, önümüzü ufku görebilecek durumda değiliz şu anda. Önümüzde duran bir dağ gibi adeta. Önümüzü göremiyoruz, sorunlar nedeniyle. Neden? Ticaret Odasında bulunuyoruz. Burada oda mensupları da çok iyi bilirler ki, bir yasa yapılırken önce birtakım politikalar belirlenir. Birtakım ticaret, ekonomik, kültürel her ne ise, sosyolojik açıdan o yasanın altında yatan birtakım politikalar belirlenir. Bu politikalar doğrultusunda, *ilgililerin ve bilgililerin görüşleri alınır ve daha sonra yasa metni kaleme alınır ve yasalaşır.* Telif hakları yasası dediğimiz, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, kısaca FSEK, 1952 yılında yürürlüğe girdi. 1995 yılına kadar rutin olarak uygulandı. Nasıl söyleyeyim, yüksek performansı olmayan yasalar arasındaydı ve az uygulanan bir yasa metniydi, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası.

Küreselleşme ile birlikte, 1994 yılında Dünya Ticaret Örgütü'nün kurulması, Avrupa Birliği ile gümrük birliğine girilmesi, fikri mülkiyet haklarını çok önemli hale getirdi. Bunun sonucunda da 1952 model yasanın değişmesi gündeme geldi. 80 küsur maddelik yasanın aşağı yukarı yarısına yakını, yaklaşık 40 maddesi büyük ölçüde değiştirildi. Ve 1995 yılında çok ciddi bir değişiklik geçirdi. Neden? Günün şartlarına uyarlanması, internet gibi yeni teknolojiler

nedeniyle yayından, müzikten, sinema sektöründen aklınıza ne geliyorsa, telif hakları deyince, bütün sektörleri ilgilendiren boyutlarıyla birtakım değişiklikler yapılması gerekiyordu ve 1995 yılında bu değişiklikler yapıldı. Bunlar yapılırken yurt dışındaki birtakım mesela Avrupa Birliğinin birtakım temel metinleri var, oralardan tercüme, Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı (WIPO) diye bir teşkilat var. O kurumun hazırlamış olduğu birtakım uluslararası sözleşmeler var. Türkiye'de bu sözleşmelerin bir kısmına taraftır, o sözleşmelerden de birtakım kısımlar, adeta aşırılarak yasaya monte edildi. Yani tercüme niteliğinde birtakım çalışmalar sonucunda önünüze bir yasa metni konuldu. Bu sorunlu yasalaşma, meyvelerini olumsuz bir şekilde ortaya koyunca, 2001 yılında tekrar yine yaklaşık 30, 40 madde tekrar değişmesi gerekti. 2001 yılında. 95 ten 2001'e ne değişti? Çok şey değişmedi açıkçası. O zaman neden değişiklik ihtiyacı duyuldu? Çıkan yasanın kendisi bizatihi sorun üretiyordu. Sonra ne oldu? Yine aynı sorunlar. Yani bir politika belirlenmemesi, *ilgililerin* ve *bilgililerin* doğru düzgün katkılarının olmaması, ilgililere sorulmuş olabilir, yani bu yasa metinleri hazırlanırken sizlerin önüne gelmiş olabilir. Ama görüşleriniz yasa metnine doğru düzgün yansıdı mı? Ve uzman eller yoluyla mı bunlar kaleme alındı mı? Telif hakları çok teknik bir alandır. Onun için ben biraz önce bir paragrafı affınıza sığınarak okudum. Siz karpuz ticareti, domates ticareti yapmıyorsunuz. Siz çok nitelikli bir ticaret yapıyorsunuz. Atıyorsunuz diyebilirsiniz. Biraz sonra gerekçelendireceğim bu görüşümü. Yasada birtakım temel düzenlemeler var. Ve bunların % 95 i yayıncıların aleyhinedir. Onları da tek tek ifade edeceğim sizlere, bu görüşlerimi destekleyeceğim. Özetlersem siz herhangi bir mal ticareti yapmıyorsunuz, özellikli bir alanda ticaret yapıyorsunuz. Dolayısıyla yasaya çok daha vakıf olmak durumundasınız. Değilse başınıza her şey gelebilir.

Yasa koyucu hızını alamadı, aynı sorunlar nedeniyle, 2004 yılında FSEK'i bir daha değiştirdi ve yine 30, 40 madde. Bu ne laubalilik. Dalga mı geçiyorsunuz? Çok üzgünüm, bu da netice vermedi, vermesi mümkün değildi. Çünkü dediğim gibi, ilgili ve bilgili bu alanda uzman kişilerin denetiminden geçmeyen bir yasalaşma süreci, iki tane bürokratin yaptığı yasa, hukukçu dahi olmayan insanların yaptığı yasanın getireceği sonuçlar bunlardı. Şu anda bu konuyla ilgili tekrar bir yasa çalışması var. Haberiniz var mıydı bilmiyorum ama tekrar bir iki ay önce bir sanatçılar bir baskın yaptılar Ankara'ya. Onun sonucunda efendim yasada biz bir daha değişiklik yapacağız ve aynı tecrübesizlik, aynı denetimsizlik, aynı bilgisizlik, aynı laubalilik devam ediyor şu anda. Bu kadar teknik bir alanda, hakikaten bilgili olmayan insanların eliyle yapılan bir yasa. Ben şunu söylemiştim, 2004 yasaları tartışılırken, hiç unutmam The Marmara Otel'de, Sayın Kültür Bakanı da oradaydı. Kavga yaptık orada. Yasa

yürürlüğe girdikten 6 ay sonra yeni yasa çalışmalarına başlarsınız demiştim. Ve gerçekten öyle oldu. Çok yazık. Netice almak mümkün değil bu şekilde ve 1952 yılındaki bir alman profesörü, Ernest Hirsch'in yapmış olduğu yasa, şu anda adeta tahrif edildi. O günün şartlarında yapılan, kendi içinde belli bir tutarlılığı olan, günümüz şartlarına elbette cevap vermiyor. Mümkün değil cevap vermesi, o gün internet yoktu, bilgisayar yoktu vs. Onu uyarlayacaktınız bugüne, uluslararası anlaşmaları vs. bunları dikkate alarak uyarlanması gerekiyordu. Hepsi buydu. Ama siz yasayı tahrif ettiniz, gelinen nokta bu.

Peki, şimdi yayın sektörünü olumsuz yönde etkileyen yasadaki hükümler neler? Doğrudan oraya geçmek istiyorum.

1-) Eser sahibi, daima bir gerçek kişidir. Yayıncı olduğunuz için sizin sektörde eser sahibi yazardır. Mali hakları, manevi haklar değil, mali hakları süre, yer ve muhteva itibariyle sınırlı ya da sınırsız, karşılıklı veya karşılıksız şekilde başkalarına devredebilir veya lisans (ruhsat) verebilir. Yani sadece kullanım haklarını devredebilir. Veya mülkiyetin tamamını devredebilir. Sınırlı veya sınırsız, muhtevasını bölerek veya bölmeden, süreyle veya süresiz bir şekilde devredebilir veya lisans verebilir. Sözümlü ettiğim 48. madde hükmüdür.

Hemen 52 nci maddeye geçmek istiyorum. *Mali haklarla ilgili sözleşme ve tasarruflar, yazılı olmalı ve konuları olan haklar ayrı ayrı gösterilmelidir.* İşte affınıza sığınarak söylüyorum. Zurnanın zırt dediği nokta burası uygulamada. Bir defa, yayıncı biz buna neşir mukavelesi diyelim veya yayın sözleşmesi diyelim. Yazarla yayıncı arasındaki yayın sözleşmesinde birtakım hükümler. Ben uygulamadaki birçok sözleşmeyi gördüm, çoğunun yetersiz hatta yanlış olduğunu söyleyebilirim sizlere. Birçoğu da yetersiz olduğu için yayıncıların aleyhinedir, lehine değil. Eksikliklerin tamamı, aşağı yukarı tamamı yasa koyucu tarafından eser sahibi yani yazar lehine doldurulmuştur. 52 nci maddede mali hakların konuları, ayrı ayrı gösterilmelidir, hem de yazılı olarak tek tek belirtilmelidir. Bu düzenleme sizin açınızdan çok büyük önem taşıyor gerçekten. Mesela ben telif haklarımın tamamını, işte falanca yayınevime devrettim, süresiz şekilde. Bir şey ifade etmiyor. Yarın mahkemeye gittiğinizde, yazar sizden tekrar tazminat ister. Ve siz kendi kitabınızın korsanı konumuna düşebilirsiniz. Bunlar gerçek, yani bunları yaşıyoruz biz. Bir sürü Yargıtay kararı var. Neden böyle? Çünkü Yargıtay 52 nci madde hükmünü emredici kural olarak kabul ediyor ve devredilen veya lisans verilen haklar tek tek belirtilmediği sürece, ben bütün haklarımı, telif haklarımı devrettim gibi bir sözleşme

geçersizdir diyor. Şimdi bu çok temel bir sorundur. Çünkü uygulamadaki birçok sözleşme hep bu şekilde, yani büyük çoğunluğu bu şekilde ifade edilmiş.

Peki, sözleşmeyi nasıl yapacaksınız? 52 nci maddeye uygun bir sözleşme, ben bugüne kadar pek görmedim. Ama tek tek belirteceksiniz, hangi hakları devraldığınızı. Mesela kitapla ilgili mali haklar, nedir bunlar, çoğaltma, yayma, gerekirse temsil, gerekirse işlenme, bunlar yasada geçiyor. Bunları tek tek yazacaksınız. Örnek vereyim sizlere, bir yazarın 1950 yılında kitabını bastınız ve bir sözleşme yaptınız. Tüm haklarını devraldık diyerek rahatlıyorsunuz. Sözleşmeyi de cebinize koydunuz. Daha sonra kitap çok tutuldu. Mesela 100 temel eser arasına girdi, ondan sonra başınız derde girmeye başlıyor. Örneğin siz tuttunuz, kitap çok meşhur olduğu için bunu bir sinemacıyla anlaşip sinemaya uyarlamak istediniz. Sözleşmenize bakacaksınız, eğer sinemaya uyarlama hakkı sizde değilse o hak yazarda veya onun mirasçılarındadır. Böyle bir konuda kesinlikle davalara muhatap olacaksınız ve ciddi sorunlar yaşayacaksınız.

Başka bir örnek. Siz bütün hakları devraldım dediniz ya, ama işlenme vesaire lafı geçmedi orada. Tuttunuz kitabınızı, iyi bir roman, İngilizceye tercüme yaptırmak istediniz. O sözleşme size o hakkı vermiyor. Bunun İngilizceye tercüme, yani işlenme hakkı yazar veya onun mirasçılarındadır. Kısacası, sözleşmenizde özel olarak düzenlemediğiniz herhangi bir mali hak üzerinde tasarruf yetkiniz bulunmamakta, yayıncı olarak. Bu hakların tamamı yazarda veya onun mirasçılarındadır.

2-) Çok daha ilginç bir hükümden bahsedeyim sizlere, yasa diyor ki, yazar olarak ben mesela X yayınlardan bir kitabım yayınlandı. Şimdi bu kitabın yazarı benim, eser sahibi benim, mali haklar benim yayıncımda. Peki, X yayınları bu kitap üzerinde mali hakları devralırken neleri devraldı. Sadece çoğaltma ve yayma haklarını devraldı. Bunun tercüme hakkı yine bende. Bu kitabın herhangi bir dile çevrilmesi, eğer sözleşmede bir hüküm yoksa yasa benim yanımda. Bu kitaptan çıkıp bir televizyonda yâda radyoda pasajlar okunması, yani temsil hakkı yine yazarda. Yayıncıda değil.

3-) Sizin kanununuz aslında telif hakları kanunu değil. Sizin kanununuz sizin sözleşmenizdir. Onun için benim tavsiyem sizlere sözleşme sizin bu kanuna alternatif bir kanun oluşturmanız gerekiyor. Yani kendi sözleşmenizi yapmanız gerekiyor. Nasıl yapacaksınız o sözleşmeyi, bu kanundaki emredici kurallara aykırı olmamak kaydıyla lehinize ne varsa, koyacaksınız

sözleşmeye. Bu da kolay bir şey değil açıkçası, çok zor bir şey gerçekten. Neşir mukavelesi için ayrı bir sözleşme tipi hazırlanmalı. Yine eser sipariş sözleşmesi için ayrı bir sözleşme hazırlanmalıdır. Yani her bir olayla ilgili ayrı bir sözleşme tipi hazırlamanız gerekiyor.

4-) Yine çok enteresan bir konu, ben konunun anlaşılması için kendi somut örneğimi veriyorum, bağışlayın onun için. X Yayınlarına mali haklarımı devrettim. Sözleşmede herhangi bir hüküm olmadığını düşünün. X Yayınları, söz gelimi 10 sene sonra bir sıkıntıya girdi ve elindeki bütün sözleşmeleri bir başka yayınevine sattı. Bunlar olan şeyler, uygulamada. Devralan yayınevi, benim kitabın ikinci baskısını veya 5 inci baskısını yaptı. Sözleşmeye bakarım. Sözleşmede eğer hayat yayınları bu kitabın telif haklarını yani mali hakları, yani yayma ve çoğaltma haklarını bir başkasına devredebilir diye sözleşmede özel bir düzenleme yoksa, devredemez. Geçersiz devir. Ve o benim kitabımı basan ikinci yayınevi korsanlık eylemini işlemiştir. Yasa açık, çok açık. Madde 49 hükmüne bakınız.

5-) İleride çıkarılacak mevzuatın eser sahibine tanıyacağı mali hakların devri veya lisansa konu olması geçersizdir. 51. madde hükmü emredicidir. İlerde ne bileyim işte internette yayma diye bir hak çıktığını düşünün. Bu hak da yine yazardadır ve bunun devri de geçersizdir, ona yapacak bir şeyiniz yok. Orada yazar eser sahibi lehine yorum ilkesi yine geçerlidir.

6-) Başka bir konu, yine ben uygulamada sıkça rastlıyorum. Bir yayınevinden gitmiş vatandaş böyle sözleşme satın almış, telifleri, artık yayınevi batmıştır, göçmüştür. Yetkisiz bir kişiden mali bir hakkı iktisap eden kişinin iyi niyeti korunmaz (FSEK m. 54). Şimdi kuralı uygulayalım herhangi bir somut olaya. Yetkisiz bir kişiden mali bir hakkı iktisap eden yani devralan veya lisansını alan kişinin iyi niyeti korunmaz. Şimdi siz tuttunuz bir yayınevinden veya bir kişiden devraldınız. Size dedi ki, söz konusu kitabın telif sözleşmesi elimde, bunu size devretmek istiyorum. Siz de tuttunuz devraldınız ve daha sonra kitabı yayınladınız. Ondan sonra asıl telif hakkı sahibi çıktı ortaya ve size davalar açtı. Kazanır. Ve siz kaybedersiniz. Alabiliyorsanız yetkisiz kişiye verdiğiniz parayı geri alırsınız. Yapacağınız tek şey bu.

7-) Yine başka açık bir düzenleme. Sözleşmede onu biraz önce ifade etmiştim ama vurgu yapmak istiyorum. Sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, mali bir hakkın devri veya bir ruhsatın (lisansın) verilmesi, eserin tercüme veya sair işlenmelerini kapsamaz. Yine 55.

madde hükmü de oldukça açık. Hükme göre, sözleşmenizde kararlaştırmadıysanız mali bir hakkı devir veya lisans almanız, söz konusu eserin işlenme hakkını size bahşetmez.

8-) Yine başka bir enteresan hüküm. Esere konu olan nüshaların mülkiyetinin devri, fikri mülkiyetin devri anlamına gelmez. Örnek vereyim size. Uygulamada sıkça karşılaşılan bir konu, bir tablo düşünün. Bir bankaya siz tablonuzu ressam olarak sattınız. Tablonun mülkiyetini sattınız. Telif hakları sizdedir. Hem mali haklar, hem de manevi haklar. Evet, o tablonun mülkiyeti, çıplak mülkiyeti bankaya geçmiştir. Sözelimi o tabloyu kullanarak mesela promosyon olarak kullanacağı bir takvime basarsa banka suç işlemiş olur. O telif hakkı size aittir. Bu nedenle de yeniden sizden izin alması gerekir. Tablonun mülkiyeti bankaya sadece o tabloyu duvara asması için devredilmiştir. Onun ötesine gidemez. Yani şunu anlatmaya çalışıyorum. Eskiden hani bir tabir vardır, bir koyundan bir post çıkar. Telif haklarında bir koyundan 9 tane post çıkar. Hiç endişe etmeyin 9 tane post çıkartırız biz hukukçular olarak. Hakikaten sonsuz mali haklar doğuyor, kendi içinde birtakım haklar doğuyor. Yine yasanın, yazarın yani eser sahibi lehine yorum kurallarıyla dolu olduğunu görüyoruz.

9-) Başka bir düzenleme. Bir trafik kazasında, birine bir zarar verdiniz, gittiniz bir başkasının aracına çarptınız. Zarar kaç para, 5 milyar. O zaman 5 milyarınızı isteyebilirsiniz. Öyle değil mi? Çocuğunuz başkasının camını kırdı, camın ancak parasını isteyebilirler. Telif haklarında durum farklıdır. 3 katı tazminat vardır telif haklarında, yine eser sahibi lehine yorum. Korsan baskı olduğunu düşünün. Ne kadar kitap toplatıldı, 10 bin adet kitap tespiti yapıldı diyelim ki, izinsiz olarak 10 bin adet baskı, ne kadar telif, 10 milyar. Bu durumda 30 milyar ödemek zorundasınız.

10-) Telif hakları meselesi, patentten filan da farklıdır. Telif haklarının çok farklı bir düzenlemesi vardır. Mesela patentlerde 3 katı tazminat filan yok. Telif yasalarına göre işçi işveren ilişkisinde manevi haklar vardır. Adın belirtilmesi, kamuya sunma, eserde değişiklik yapılmasını önleme gibi manevi haklar vardır. Bu haklar, eser sahibinde olup devredilemez ve vazgeçilemez niteliktedir. Patentte, markada, tasarımda bu tür haklar yoktur. Sadece patent ve tasarımlarda adın belirtilmesi hakkı vardır, o kadar. İşçi, işveren ilişkisinde, mesela buluşun sahibi işverendir. Hiç tartışmasızdır, nettir yani. Telif haklarında öyle değil. Bu sorunları sadece Türkiye mi yaşıyor? Hayır. Tüm dünyada böyledir bu mesele. Peki, batıdaki yayıncılar nasıl yapıyor? Adam gibi oturuyorlar, sözleşmeler hazırlıyorlar, yasa çıkarken duyarlı

oluyorlar. Tecrübeli avukatları var bu konuda, onları devreye sokarak, kendi lehlerine olan birtakım düzenlemeleri çıkarmaya çalışıyorlar. Yani lobi faaliyeti yaparlar ve netice almaya çalışırlar. Çok teknik bir yasa ile karşı karşıyayız. Yayıncıların aleyhine olan bir dizi düzenlemelerle karşı karşıyayız. O zaman çaresi yok mu? Elbette her şeyin çaresi var. 2004'deki düzenlemeyle size örgütlenme imkânı getirildi. Türkiye'de bir meslek birliği furyası çıktı bu son dönemde, müzisyenler, sanatçılar, oyuncular herkes meslek birliği kurmaya başladı. Eser sahiplerinin de meslek birlikleri var biliyorsunuz, ama siz yayıncılar da artık meslek birliği kurabiliyorsunuz. Benim önerim sizlere örgütlenmeniz yönündedir. Bu bir. İki, kendi kanununuzu kendiniz yapacaksınız, çok net söylüyorum. Yani sözleşmeler hazırlayacaksınız, hazırlatacaksınız. Ben buna, kendi kanununuzu kendiniz yapacaksınız diyorum. Çünkü yasa sadece eser sahibini düşünmüş, iki taraf arasındaki dengeyi bence biraz eser sahibi lehine kaçırmış. Tamam, zayıf koruyalım. İş hukukunda da vardır bu kural. İşçiyi koruma kuralı. Ancak FSEK korumanın dozunu biraz kaçırmış gibi geliyor bana. Yazar zayıf olduğu için veya eser sahibi zayıf konumda olduğu için, siz yayıncılarda sermaye olduğunu düşünen yasa koyucu, hep eser sahibi lehine birtakım düzenlemeler getirmiş. Bunların bir kısmı da emredici, ona yapacağınız bir şey yok. Uygulamada bütün manevi hakları devreden bir sürü sözleşme var. Hepsi geçersiz, hiç anlamı yok yani. 3 gün sonra mahkemenin önüne geldiğinde, o kısımların tamamı geçersiz. Hiç dikkate alınmayacaktır. Üç, kanun çalışmalarında aktif görev alınması gerekiyor. Meslek birliği çatısı altında bunun yapılması, çok doğrudur. Bir sürü çatlak ses çıkacak yerde, tek bir noktadan tek bir vuruşun yapılması daha doğru olacaktır. Ve kendi sektörünüzü ilgilendiren boyutuyla, yasayı tamamıyla elden geçirip, neler yapılabilir bu konuda, ne tür adımlar atılabilir, bunlar düşünülüp birtakım gerekçeleriyle birlikte, yasa koyucunun önüne koymanız gerekir. Ciddi bir çalışma gerektirir bu tabii.

11-) Benim dikkatimi çeken bu şey, yasaya tekrar baktığımda aklıma geldi. Bağlantılı haklar vardır. Duymuş olmanız lazım. Başka bir adı komşu haklar. Şimdi bu bağlantılı haklar arasında kimler var. Radyo-TV kuruluşlarının yayınları üzerindeki hakları vardır. Sizle çok benzeşir. Radyo-TV kuruluşlarının yayınları üzerindeki hakları. Film yapımcılarının hakları vardır. Fonogram yapımcılarının hakları vardır. Bir de icracı sanatçıların hakları vardır. O icracı sanatçıları bir tarafa koyalım. Çünkü biraz farklılaşıyor, ama fonogram yapımcıları, film yapımcıları ile radyo-TV kuruluşlarının yayınları üzerindeki hakları, daha doğrusu bu hakların verilme gerekçeleri, aslında sizinkilerle aynı. Nedir o? Şimdi biz eser sahibini niye koruyoruz? Adam tekrar eserler meydana getirsin, teşvik ediyoruz yani, teşvik primi

veriyoruz. Adam üç kuruş bu işten kazansın veya itibar kazansın ki, ondan sonra yeni eserler meydana getirebilsin. Peki, yapımcılar bir eser sahibi mi? Hayır. Bunlar bir eser meydana getirmemiş, bir eserin pazarlanması veya kamuya duyurulması ile ilgili kuruluşlar bunlar. Peki, yasa koyucu onları niye destekliyor? Kültüre yatırım yaptıkları için. Peki, yayıncı ne yapıyor? O da kültüre yatırım yapıyor. Aynı gerekçe orada da var, ama ona böyle bir hak tanınmamış. Yalnız maalesef bu sorun sadece Türkiye'de değil, dünyada böyle. Onun için yani eğer bu sorun Türkiye'de olsa, bunu hemen çözerdik sizinle. Ama dünyada bu sorun var. Demek ki dünyadaki yayıncılar da bu meseleyi çok ciddiye almamışlar, fonogram yapımcıları kendi haklarına sahip olmuşlar. Radyo-TV sahibi olmuş, film yapımcıları sahip olmuş ama iş yayıncılara gelince, onlar bu işi fazla dikkate almamışlar, lobi faaliyetleri yapamamışlar, ya da az yapmışlar. Benim yorumum bu. Aynı gerekçeler orada da var. Türk yasa koyucusunun önüne getirilebilir bu, böyle bir hakkı tanımak, Türkiye'de tanımak uluslararası anlaşmalara da aykırı değildir. Uluslararası anlaşmalar çünkü, minimum standardı belirtir. Belli bir standartta korumak zorundasınızdır. Daha üste koruma getiriyorsanız ben bir şey demem der, uluslararası anlaşmalar. Bunu gündeminize almanızda yarar var diye düşünüyorum.

12-) Türkiye'de sinema kanunu diye bir kanun çıktı, haberiniz oldu mu bilmiyorum. 2004 yılında. Ama yayıncılarla ilgili kanun çıkmadı benim bildiğim. Bu da yine meslek birliği çatısı altında çalışılması ve üzerinde durulması gereken bir konu diye düşünüyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Başkan: Değerli hocam çok teşekkür ediyoruz. Hocam bize yayıncılarla ilgili fikir ve sanat eserleri kanununu anlatmak yerine, pratik olarak karşılaştığımız sorunları dile getirmeye çalıştı. Bunlara kendi karşılaştığı, gerek akademik olarak, gerek pratik mahkemelerde, dava konusu olan tarafıyla açıklamaya çalıştı. Bunlarla ilgili bizlerin de karşılaştığı, aklımıza takılan bazı sorularımız varsa, hocamıza bunları yöneltmek isteriz. Eğer arzu ederseniz bir 10 dakika size bir çay ikramımız olsun. Peki, hazirun çay ikramımızı erteleyelim diyorlar. Sonunda o zaman hep beraber çay ikramımızı yapalım. Sorularımızı alalım ve cevaplarını hocamız vermeye çalışsın bize. Mikrofonumuzu getirebiliyor muyuz arkadaşlar. Geliyor herhalde. Peki, efendim önce siz, buyurun. Kayıtlar için bize lazım. Kendinizi de bir tanıtırsanız memnun oluruz.

Günel Altıntaş: Seçme kitaplar yayınevi sahibiyim. Ayrıca şair, yazar olarak da tanınıyorum. Şimdi efendim benim en çok sıkıntısını çektiğim şeylerden bir tanesi, nitekim biraz önce

avukat arkadaş, korsan tanımını yaparken şunu söyledi. Eser sahibinin izni olmaksızın basılan her şey korsan oluyor. Bu konuda kanunun bu tanımının önce değişmesi gerekir. Çünkü biraz önce başka bir örnek de verdi, söz gelişi bir yayınevi battı, battı yahut kapandı, haklarını başkasına devrettiği zaman, o devri alan, yazar devre izin vermemiş olması yüzünden, onun da korsan olduğu şeklinde, kanunu o şekilde anladığını belirtti. Şimdi hâlbuki bunlar iyi niyetli şeylerdir ve bunlarda korsan yoktur. Korsan tanımının mutlaka bu işlerden ve şeylerden ayırmak lazımdır. Ben çeşitli antolojiler yaptım, şiir antolojileri, şarkı sözü antolojileri filan gibi. Şimdi bakıyorsunuz orada mesela bir şair diyelim 1940 yılında, 50 yılında ölmüş, tabii onun bu hakları da çocuklarına, torunlarına geçmiş, onu bulmanın imkânı yok. Yani hem sayı olarak çok kişi mesela, bir ufak şarkı kitabında diyelim, şarkı sözü yazarı 100 tane var. Onlara telif verilse, her birine ancak birer lira düşer. Oysa onların o adreslerini ve izinlerini temin edebilmek için yapılacak harcama o telifi 10, 15 kat aşar. Dolayısıyla onlara ulaşmanın o kadar çok sayıda insana ulaşmanın ve onları oraya toplamanın imkânı yoktur. Şimdi bu telif hakları kanunu çıkmadan önce biz şair olarak başka kavgaların peşindeydik. Mesela diyelim Mehmet Fuat antoloji yapmış da beni almamış, vay nasıl almazsın beni diye. Yahut Asum Bezirci yapmış da öteki almamış. Nasıl sen beni almazsın diye, bugün bu telif hakları yasası bir şantaj yasası haline geldi. Herkes bekliyor ki, keşke beni alsa da dava etsem de 4 yıl hapis var çünkü. 4 yıldan 6 yıla kadar. Bir şey koparabilsem diye, şimdi bu artık insafla bağdaşır bir şey değil. Ataol Behramoğlu beni gördü, dedi ki Günel sana bir müjdem var. Nedir? İşte antolojime seni aldım. Bana müjde veriyor. Hâlbuki öbürü ah keşke alsa da tepesine binsem diyor, böyle kanun olur mu? Bu kadar insana yetişmesi mümkün değil, mümkün olmayan şeyi yapmayı bir kanun adamdan isteyebilir mi? Ben yıllar önce bir hikâyeye okudum. Maposandan, altında bir ad vardı, çeviren adı, o adamı hiç tanımıyorum. Hikâyeyi de çok sevdim, almak istiyorum bir yere. Bir türlü onun mirasçılarını, kaç tanedir, Amerika'da mıdır, Türkiye'de midir, nerede bulacaksınız da alacaksınız? O zaman bu telif hakları yasası, o çeviriyi yapan yani işlemeyi yapan kimsenin hakkını korumuyor. Onu öldürüyor. Hâlbuki ben ona ulaşısam, 3 kuruş, 5 kuruş verir alırım antolojiye. Bunu önlüyor, yani telif haklarını korumuyor, tersine yok ediyor. Sonra başka bir şey daha var, mesela yine Hemingway'den bir hikaye basmak istedim. O zaman Hemingway'e bir 50 dolar versem, 50 dolar da çevirmene versem, 10 hikaye olsa içinde, 1000 dolar. Zaten basacağım kitabın da değeri o kadar eder yani. Müracaat ettim, ajansına not aldılar, 2 ay sonra telefon ettim, bana demiyorlar yazmadık, yazmıyoruz, uğraşmıyoruz biz bu işlerle diye, siz 50 dolara Hemingway yayınlamayamazsınız bayım dedi. Yani Hemingway mesela aynı şey başka türlü de oluyor. Diyelim ki Yapı Krediye düşmüş, ne bileyim ben Sait Faik'in telif hakkı,

Yapı Kredi insan değil ki gidip konuşamıyorsun ki, orada birtakım memurlar var. Onların da af edersiniz umurunda değil. Bir şey yaptığımız zaman izin vermiyorum diyorlar. Hâlbuki Sait Faik sağ olsa, herhalde izin de verir, her şey de olur. Bu türlü firmaların eline geçtiği zaman zaten şey olmaktan çıkıyor, yani bir iki yaratıcı, işlemeci arasındaki ilişki olmaktan da çıkıyor. Şimdi çözüm olarak ben burada iki şey önerebilirim. *Birincisi*, bu ufak şeyler, mesela demin verdiğim gibi, örnek, 1 milyonsa diyelim bir tek liraysa telif. Bu gibi sadaka kadar olan şeylerin peşine düşülmesin. *İkincisi*, bir fon oluşturulabilir. O fona yatırılabilir. Hiç o zaman da gerek kalmaz yani, benim gidip şuna, buna boyun eğmeme, parası neyse yatırırım, yapacağım çünkü, sonuçta ben de bir işlemeciyim, yani bir antoloji yaptığım zaman kanun beni de koruması lazım. Korsan saymaması lazım. Ben bunun parasını bir yere yatırarak yapacağım eserde, bunları kullanabilmeliyim, kötü niyet cezalandırılabilir. Kötü niyetli olursam, onun şerefini, haysiyetini rencide edecek şekilde kullanıyorsam, elbette cezası var ama iyi niyetli, onu onure edecek şekilde kullandıktan sonra bunun önlenmemesi, tersine teşvik edilmesi lazım gelir diye düşünüyorum. Peki, teşekkür ederim efendim.

Başkan: Biz teşekkür ederiz. Değerli hocam, hemen cevap vermek ister misiniz, birkaç tane daha soru alalım mı?

Av. Dr. Cahit Suluk: Başkaca soruları alalım lütfen!.

Başkan: Arkada bir beyefendi, önce el kaldırmıştı, sizden ricam, tamam hocam.

Mehmet Bilen: Bilen yayıncılık. Bugünkü acaba bu konunun içine süreli mevkuze yayıncılığı giriyor mu? Yani süreli yayıncılıkların da bayağı ilginç çelişkili bazı durumları var, hukuki durumları var. O da bu kapsama girebiliyor mu? Şimdi patent dairesi ile sınai mülkiyet hakkı ile basın kanununda bizim isim imtiyaz haklarının basın savcılıklarına olan tescillerimiz çelişiyor. Yani biz İstanbul'da veya Ankara'da isim alıyoruz, yayın yapıyoruz. Basın Kanununa göre, Ankara'da hiç yayın yapmayan, Ankara'da değil de, herhangi bir fuarcı gidiyor, bizim adımızı Ankara'da tescil ettiriyor, patente. Ben diyor yayıncıyım. Hâlbuki yayıncı filan değil. Biz burada yasaya göre bunu yapıyoruz. Öbürü de karşımıza çıkıyor, bende diyor bu hak. Hak var ama ortada bir ürün yok, bir şey yok. Hâlbuki biz burada kanuna göre yapmışız, burada büyük bir çelişki var yani, özellikle dergiler konusunda bunu aslında oda da hakikaten değinirse, çok iyi olur. Yani cemiyeti de ilgilendiriyor. Çok büyük bir boşluk var. Bu konuda da bir açıklama yaparsanız iyi olur.

Başkan: Buyurun hocam siz cevap verin.

Av. Dr. Cahit Suluk: Şimdi bu tabii çok ilginç bir nokta. Ama aynı mesele odanın içindeyiz şu anda, ticaret sicili bakımından da geçerli. Yani birtakım firmaların ticaret unvanları, başka birisi tarafından marka olarak tescil edilebiliyor Türkiye'de. Neden? Çünkü bilgisayarlaşma oranının düşük olması, denetimsizlik, vs. vs. ve ticaret sicilleri, il sınırları dâhilinde tutuluyor, Yani İstanbul Ticaret Odasında A şahsı adına kayıtlı biri isim, Gaziantep'te B'ye verilebiliyor. İşte ne bileyim Trabzon'da başka birine verilebiliyor. Çekirdek unsur vardır. Atıyorum Gökkuşuğu, bilmem ne yayıncılık limited şirketi, buradaki çekirdek unsur Gökkuşuğu lafıdır. Önemli olan odur, onun eklerinin değişmesi, bir şey ifade etmez. Markada da öyledir. Markada mesela Gökkuşuğu markası, ne ile ilgili alındı, yayıncılık sektörü ile ilgili alındı. O zaman bunun arasında problem yaşanıyor. Yani ticaret unvanı A firmasında, Gökkuşuğu bilmem ne limited şirketi B firması ise, Türk Patent Enstitüsünden gökkuşuğu diye bir marka belgesi alıyor. O zaman hak kimin? Mahkeme uygulamasına baktığımızda, ilk bunu kim kullandıysa, ona veriyor. Bu uygulama, maalesef size bir yük getiriyor. Unvanınızı veya kullandığınız herhangi bir unsuru, aynı zamanda marka olarak da tescil etmeniz gerekiyor. Değilse, sorunlar yaşayabilirsiniz, bu her zaman böyle değil, mesela Yargıtay bazen bakıyorsunuz, ilk kullanan kim bunu, ilk kim meşhur etti diyor. Falanca. O zaman diyor, marka kimin adına, filancanın adına, onunkini iptal ediyor. Markayı size veriyor ve siz gidip bunu daha sonradan tescil yapabiliyorsunuz. Uygulamada çok ciddi sorunlar var bu konuda. Bu bir marka hukukunun konusudur esas itibariyle, gerçi fikir ve sanat eserleri yasasında da kısa bir konuya değinmiş 82, 83 üncü maddelerde, sorun marka hukukunu ilgilendiriyor daha ziyade. Sorunun devamı mı vardı beyefendi?

Başkan Bilen: Ben bir ilave yapayım müsaade ederseniz hocam. Özellikle bu konu süreli yayın yapan yayıncılardan çok fazla sıkça gelen bir konu. Tesadüf oldu beyefendinin bunu sorması da. Erhan beyin açılış konuşmasında yaptığı İstanbul Ticaret Odası'nın fikri mülkiyet haklarıyla ilgili bir alt komisyonu var, bu çalışmalarını çok ciddi bir şekilde yapan komisyon. En son yapmış olduğumuz toplantıdaki gündemimizin birinci maddesi buydu. Bu konuyla ilgili hatta sektörden birkaç tane süreli yayın yapan kurumun temsilcilerini çağırdık onları dinledik ve onlarla ilgili bir girişimde bulunmak üzere de bir çalışmalarımız var. Sizden ricam Mehmet Bey, eğer bunu bir yazılı doküman haline getirir bize ulaştırırsanız, bizim elimizde doküman olur, veri olarak biz bunu kullanmak isteriz. Peki, beyefendi. Peki Yelda Hanım

aynı zamanda bizim fikri mülkiyet hakları komisyonumuzun üyesidir. Müsaade ederseniz, ilk söz hakkı onun olsun.

Yelda..: Estağfurullah teşekkür ederim. Biz ev sahibiyiz aslında, konuklarımıza öncelik vermemiz gerekirdi ama beyefendinin sorusu geçmeden bu konu ticaret kanunu ve markalar mevzuatı bakımından çok güncel bir konu, sayın başkanın da söylediği gibi, yeni ticaret kanunu taslak çalışmalarından zannediyorum hepimizin bilgisi vardır. Yeni ticaret kanununda bu konuda da ayrı hükümler var. Daha da Türk Patent Enstitüsü ile Ticaret Odaları nezdinde tutulan ticaret sicili datalarının aynı merkezde birleşip, sorgulanması gibi bir noktaya varılmak isteniyor. Yani bu şunu getirecek, dediğiniz gibi, ticaret kanununa göre bir taraftan sicillere, unvan, ticari işletme adı olarak tescil edilirken, bir taraftan başka bir konuda marka tescilinin önlenmesi bakımından doğru bir yöntem olacak. Ama bugün dahi şunu size söyleyebilirim, Türk Patent Enstitüsüne eskiden bir ücret yatırıp sorgulamanız mümkündü, bugün ise web sayfasına girip kendi markanıza benzer marka var mı, onu sorgulayabilirsiniz bir de önemli bir konu bu. Markalarla ilgili konuda iyi niyet esası pek mümkün olmadığı için, dava zaman aşımaları çok uzun, eğer tescil edilmiş markanız sizin daha öteden beri kullandığınız bir marka başkaları tarafından haksız tescil edilmişse, iptal davası açmanız her zaman mümkün. Ama süreli yayınların kendi başına eser olma niteliği o telif hakları konusu bakımından ayrı bir konu. Yani sizin ismi süreli yayınınızın ismi için soru sordunuz zannediyorum ama, niteliği itibariyle kendisi zaten bir eser, o eserin de adı, derginizin adı oluyor. Yani adıyla bütünleşmiş bir eser, içeriği başlı başına her sayfası ayrıca bu kanuna konu olabilecek bir konu. Teşekkür ederim.

Başkan: Biz teşekkür ederiz Yelda Hanım. Beyefendi.

Cem Ark: İyi günler. Universal dil hizmetleri ve yayıncılıktan geliyorum. Benim sorum işleme ve derleme eserler kapsamında yer alan ve var olan bir sorunla ilgili. Şimdi gerek sözlük, gerekse çeviri eserlerinin telif haklarının işleme ve derleme eserler kapsamında yer aldığı hepimizce bilinmekte. Yalnız ne yazık ki piyasada bu ürünlerin, birtakım küçük değişiklikler adı altında, başka isim veya yayın evi adı altında piyasaya sürüldüğünü görüyoruz. Şimdi çeviri eserlerinde, hangi orana kadar yapılan değişiklikler, gerek üretici firmanın, yani çeviri işini yaptıran yayınevi veya çeviri işlemesi oldu, gerekse çevirmenin telif hakları kapsamında savunabileceği bir alana giriyor? Bunu öğrenmek istiyorum. İkinci sorum yine bununla bağlantılı olarak, iki dilli sözcüklerin bu bağlamda durumu nedir? Üçüncü soru,

aslında benim asıl mesleğimle, çevirmenlik bu alanda da bu telif hakları da benim alanıma giren bir şey. Şu an çevirmenlik yapmıyorum, bir yayınevinde yöneticiyim. Fakat olayı daha da iyi yorumlamak ve daha kapsamlı, sağlıklı çözümler bulabilmek açısından, şunu da merak ediyorum. Mesela bir süreli yayın, bugün yabancı bir dile çevrilecek, İngilizce olabilir, Fransızca olabilir, bu web sitesinde yayınlanacak, süreli bir şekilde diyelim, çünkü bugün e-dergiler de var. Birtakım e-dergilerin yabancı dilde yayınlanması konusu, gündeme geldiğinde, web sitesine konduğunda, bununla ilgili, çevirmenden veya yazardan da izin almak gerekli mi? Bununla ilgili de sözleşme yapmak gerekiyor mu, bunları hükümler olarak belirtmek gerekiyor mu, bu konularda beni aydınlatırsanız çok sevinirim.

Başkan: Hocam iki tane daha sorumuz var, müsaade ederseniz onları da alalım, hepsine cevap alalım.

Sönmez Neşriyat ve Matbaacılık A.Ş. Mehmet Ocakçioğlu: Benim Cahit beye sorularım olacak, 1969 yılında şirketimiz bir yazarla mukavele imzalıyor bir kitap yayını hakkında. Bu yazar bundan 40 sene evvel yapılan kontrat tahmin edersiniz ki o zaman sözleşme oluyordu her şey ama yine de bir mukavelemiz var elimizde. Bunu şirketimizin genel müdürü rahmetli Ali İhsan Yurt yapıyor, Ali Fikri Yavuz hocamızla mukaveleyi, yazarla. Şirketimizin genel müdürü arasında ve şöyle bir madde diyor ki, varislerim adına dahi hayatta iken bunu söylüyor, bu kitabın tüm yayın haklarını şu kadar ücretle sattım. Artı, yine bir madde, % 2, her baskıdan % 2 baskı, kitap olarak tarafıma verilmek kaydıyla diyor ve biz bunu 10 binlerce basıyoruz, rahmetli oluyor yazarımız, hiçbir problemimiz yok. Her baskıdan % 2 sini alıyor, akabinde çocukları, varisleri çıkıyor, biz diyorlar babamız öldü yayın hakkını verin bize, biz de itiraz ediyoruz olmaz böyle bir şey diye ve dava açıyorlar, kaybediyorlar davayı. Arkadan kim akıl veriyorsa, Ankara'da bir dava çıkıyor karşımıza, fikri sınai haklar mahkemesinden cayma hakkını kullanıyoruz diyor çocukları varisleri ve biz kaybediyoruz davayı. Ve dava şu anda Yargıtay'da. Böyle bir şey. Yasalar, hep mi yazarı kolluyor, demin bahsettiniz. Ama bu kadar da olmaz yani bu kitabın belli bir ücret ödenmiş, telif hakkı ödenmiş, senelerce.

Av. Dr. Cahit Suluk: Caymanın gerekçesi nedir?

Sönmez Neşriyat ve Matbaacılık A.Ş. Mehmet Ocakçioğlu: Caymanın gerekçesi olarak bir şey söylemiyorlar. Biz kitabı 10 binlerce basmışız, elimizde halen 1985 yılında 84 yılında bastığımız mevcudu var. Bize niye kitap basmıyorsunuz diyorlar. Elimizde mevcudu var

diyoruz, mahkeme tespiti yaptırıyorlar, tespitte çıkıyor bunlar. Elimizde mal olduğu, hala 84 baskısı kitap olduğunu tespit ediyorlar. Kendileri yapıyor bunu. Buna rağmen kaybediyoruz. Ben teşekkür ediyorum.

Başkan: Biz teşekkür ediyoruz.

Hüseyin Doğru: Efendim ben Damla yaynevinden. Benim de birkaç sorum olacaktı, Cahit beye, bunlar somut sorular olacak. Bir tanesi şu, 95 öncesi fikir ve sanat eserleri yasasında eser sahibinin tüzel kişi de olabileceği konusunda bir öngörü vardı, fakat yeni kanunda sadece bunun gerçek kişi olabileceği söyleniyor. Bu durumda bizim o tarihteki sözleşmelerimizin yani eser sahibinin tüzel kişi, Damla yaynevi tüzel kişiliğinin olacağına dair yaptığımız sözleşmeler ne olacak? İkinci sorum, FSEK 52 nci maddeye göre haklar yazılı olması isteniyor. Buralarda tabii birçok hak var, bir de işlenme hakkı var. Şimdi ben sizin kitabınızı okudum âcizane. Orada işlenme hakkının, bütün işlenme haklarını devrettim demek de yeterli değildir, diyorsunuz. O halde ben ne diyeceğim, örneğin tercüme haklarını alacaksam, İngilizceye tercüme hakkı mı diyeceğim, yoksa dünyada 100 tane dil var, 100 dili tek tek sayacak mıyım. Yasada çünkü tek tek sayacaksın diyor. Yoksa şöyle mi demem gerekiyor, Türkçeden başka bütün dillere tercüme haklarını devrettim mi demesi gerekiyor? Yani bu da genel bir ifade oluyor, tek tek yazmış olmuyorsunuz, bu açıdan bir açıklayıcı bilgi rica ediyorum. Bir de benim sıkıntım, korsan baskı tabii pek çok yayıncının başına geliyor, benim de başıma geldi. Hemen derhal bir yasal takip sürecini başlattım. Ancak 9 uncu aydan, 12 inci aya kadar geçen süre, yayıncılar açısından ekonomik bir sezondur, bu sezon süresinde sonuç alamadım. Daha yeni sonuç aldım ama sezon bitti. Ve toplattırmak için yaptığımız şeyde de operasyonda da hiçbir kitap bulamadık. Çünkü basın savcısı diyor ki, ya onda da sözleşme varsa, ben ne bileyim onun korsan olduğunu, bir soracağım dur bakayım diyor, gidip soruyor korsancıya senin bu kitabın sözleşmesi var mı? Korsancının tabii haberi olmuş oluyor. Hemen kitabını kaçırıyor, vardı benim filan diyor, hadi getir belgeyi. Yok. Öyle bir şey. Yani burada yayıncının aleyhine işleyen bir dava süreci söz konusu, bu konuda ne yapabiliriz? İkincisi de gelecek, teknolojilerdeki kapsama konusunda bir şey söylemiştiniz. Kasetlerin olduğu bir dönemde, CD lerin ve DVD lerin olmadığı bir dönemde, CD çıktı ve biz de baktık ki, gelecekte başka tespit araçları da çıkacak, Bakanlığa biz bu konuda, Kültür Bakanlığına, eser işletme belgesi almak için müracaat ediyoruz, kitaplardan farklı olarak. Burada biz şöyle bir sözleşme yapmıştık, tespit aracı ne olursa olsun, basmaya, yayınlamaya, vs. gibi yazmıştık. Tespit aracı kaset olabilir, CD olabilir, DVD olabilir, başka şeyler de olabilir, gelecekte

çıkacak, şu anda bilmediğimiz. Şimdi tespit aracı ne olursa olsun ifadesiyle verilen bir sözleşme aslında geçerli olmasına geçerli olması gerekirken, yani yazarın kastı, eser sahibinin kastı burada önemli. Kültür Bakanlığına yaptığımız müracaatta hayır orada CD kelimesi apaçık yazması gerek diyor. DVD kelimesi apaçık yazması gerekiyor gibi ifadeler yer alıyor, yani onlar sonuç itibarıyla bir memur. Ve mümkün olduğu kadar problem çıkmasını istiyorlar, ama bu durumda bizim haklarımız çiğnenmiş oluyor, sorum biraz uzun oldu, teşekkür ederim.

Başkan: Biz teşekkür ederiz. Peki, son soruyu sizden alalım. Geliyor. Buyurun.

Aygören Dirim: Esin yayınevi. Şimdi sanıyorum bir de en önemli sorunumuz, bu alıntı, daha doğrusu antolojilere ne kadar alınacağı, sanıyorum mahkeme kararlarında da mahkemelerde de bu çok netliğe kavuşmamış bir durumda, halihazırda, olan kitaplardan, yeni bir antoloji adı altında, hazırlanan bir kitaba, ne kadar alıntı veya işte ne bileyim, şiir antolojisi ise, öykü antolojisi ise veya tiyatro ise, kaç tane alınabilir, bu sayfa sayısı mı belirleniyor, yoksa başlık sayısı mı belirliyor bunu, çünkü bu maddede de açıklık yok gördüğüm kadarıyla. Çünkü işte eğitsel amaçlı olursa, bilmem ne olursa, yani ders kitabı, bütün kitapların amacı eğitseldir yani, bunun ölçüsü nedir? Lütfen Cahit Bey bu konuda açıklık istiyoruz. Teşekkür ederim.

Başkan: Teşekkür ederiz. Cahit Bey isterseniz kısa kısa, hemen daha birkaç tane daha soru alacağız herhalde.

Av. Dr. Cahit Suluk: Ben ama hafızamda tutamam bu kadar. Şimdi genç arkadaşımın sorduğu bir soru var. Çeviri, çevirinin kendisi de bir eserdir, orada bir anlaşmamız gerekiyor, arkadaşımız da o kanaatte bildiğim kadarıyla, çeviri bir eserdir. Çeviri yapan kişi de eser sahibidir. İki kural haricinde ki onlar da çok önemli değil şu anda. Onun için söylemek istemiyorum konuyu uzatmamak bakımından, herhangi bir eser sahibi mali ve manevi hakları bulunmaktadır, çeviri sahibinin. Çevirinin internete konulması, elbette bir yayındır. Yani internet de bir yayın aracıdır, bu yasa da açıkça geçiyor zaten. Bir yayın aracıdır. Dolayısıyla o durumda da tekrar izin alması gerekiyor, yani bunun baskısı gibi internette bunun için de ayrı bir izni gerektiriyor. Buyurun.

.... Yayıncı o durumda çevirmenden mi izin alması gerekiyor, yoksa aynı zamanda yazardan da mı?

Av. Dr. Cahit Suluk: Her ikisinden birden izin alması gerekiyor. Şimdi şöyle bakınız. İngilizce bir romanı, Türkçeye trcme yaptınız. Bir yayıncının bunu basabilmesi için, siz tabii izinli olarak bunu yaptınız. Yani İngiliz romancıdan izinli olarak yaptınız, eser sahibinden izin aldınız. Sonra bir yayıncı ile anlaştınız, yayıncı bunu bastı. Sonra sizin romanınız tuttu Arapçaya çevrildi. evrilirken bu sefer, hem sizden, yani evirmenden, Türkçe evirmenden hem de tekrar İngiltere'deki o roman yazarından izin alınması gerekiyor. Öyle. Çifte dikiş. İngilizceden Arapçaya çevrildiği taktirde, Türkçe tercümeye gerek kalmıyor. Ben Türkçe tercümeden bahsediyorum. Evet. Şimdi eviri ile ilgili bir başka soru varsa, arkada konuşabiliriz. Teknik çeviriden kastınız nedir? Eğer o eser, eser niteliğinde ise, yani sahibinin hususiyetini taşıyorsa, evet. Sahibinin hususiyetini taşıyorsa, sözlükler bir derleme eser niteliğindedir. Bakınız ne kadar işte kaç madde aldı, öyle bir Şey yok. Yani eserin kaçta kaı alındı, yine hanımefendinin sorduğu soruda buna benziyor, yani biz kaç tane Şiir alabiliriz veya kaç sayfasını alabiliriz, kaç sayfa, böyle bir Şey yok. Bu somut olaya bağlı olarak mahkemelerin yapmış olduğu yorum, bilirkişilerin ve mahkemelerin yaptığı yoruma bağlı olarak orada bir tecavüz var mıdır, yok mudur, meselesini sonra her somut olaya bağlı maalesef bir hukuk güvenliği yok bu anlamda, ama böyle.

... Somut rnek olması anlamında bir örnek verebilir miyim bilmiyorum. Mesela diyelim bir Beko buzdolabı diyelim, ondan bunun katalogu, kullanım kılavuzu var biliyorsunuz. İşte yabancı dile çevrilecek, İngilizceye mesela. Bu bir eser niteliğine giriyor mu? Bunun için izin alınması gerekiyor mu?

Av. Dr. Cahit Suluk: Kılavuzda, bakınız Öyle, bir kılavuz vardır. 3, 5 sayfadan oluşur, basittir çok sade ve herkesin kullandığı sıradan banal ifadeler kullanılmıştır. Bu eser değildir. Bu bildiğiniz bir kılavuzdur ve bunun bire bir tercümesi veya bire bir kullanımı onu da söyleyeyim size, FSEK kapsamında korunmaz. Ama Ticaret Kanununun haksız rekabet hükümleri çerçevesinde korunur. Yargıtay çok istekli bu korumaya. Haksız rekabet koruması çok fazladır Türkiye'de. Çok geneldir. Hiçbir Şey bilmiyorsanız gidin haksız rekabete dayanın. Bu haksız rekabet çerçevesinde korunur. Bu kılavuz, mesela bir araç aldınız, 100 sayfalık kılavuzu var. O zaman evet, bir eser niteliğindedir. Yalnız bu somut olaya göre değişir onu söyleyeyim sizlere, bilirkişiye gidecektir. Bilirkişi sahibin hususiyeti vardır derse, işte o zaman eserdir diyoruz ve bütün yasa (FSEK) sonuçlarıyla uygulanır. 1969 cayma meselesi, Şimdi bütün haklarımı devrettim diyor, rahmetli yazar, ondan sonra bu yıllarca, 30 yıl, 40 yıl

yayıncı tarafından basılıyor, satılıyor, hiçbir şey çıkmıyor. 40 yıl sonra birinin aklına bir şey geliyor yayıncıya diyor ki, bu diyor bizim diyor, sen bunu basamazsın artık, ben diyor mirasçısıyım. Ya olur mu, olmaz mı? 40 yıl sonra. Bu olmaz normalde. Ama oradaki hata nedir? O sözleşme, yani bütün haklarımı devrettim, vs. fakat Allaha mahkemeler biraz o konuda esnek davranıp, 30 yıl neredeydin, yani uzun süre sessiz kaldıysan hak kaybına uğradın diyerek, telif hakları yasasından değil de, başka bir hukuk kuralından yola çıkarak, meseleyi sizin lehinize çözüyor. Nitekim yayıncı firma o ilk davayı kazanıyor, ama ikinci kaybediyor. Cayma hakkı, bir haklı gerekçe varsa, mesela siz mali haklarınızı devrettiniz, yayınevine, yayınevi hiç basmadı sizin kitabınızı. Veya bastı bir sene, iki sene. Daha sonra baskılar tükendiği halde, basmadı. Yani sizin eserinizi köreltiyor deyim yerindeyse. Yasa koyucu diyor ki, cayma hakkını kullanabilir eser sahibi veya mirasçı olarak. Ama var olan deposunda 1984 tarihli eserler olmasına rağmen, bu efendim biz cayma hakkımızı kullanıyoruz, bilmiyorum dosyayı görmek lazım tabii. Bunun hatalı olduğunu düşünüyorum. Bu tabii şimdi yasal süreç devam ediyor.

... Ediyor ama, bu arada varisler bu kitabın yayın hakkını bir yayınevine satıyorlar. Bu yayınevi on binlerce şu anda piyasada, bütün arkadaşlar da biliyor. Satıyor. Biz de hiçbir şey yapamıyoruz.

Av. Dr. Cahit Suluk: Korsan. Ben size bir maddeden bahsettim. Yetkisiz kişiden iyi niyetle hakkı iktisap eden kişinin iyi niyeti korunmaz dedim. Eğer mirasçıların böyle bir hakkı varsa, sen haksızsın. Mirasçıların böyle bir hakkı yoksa yayınevi haksız. Dolayısıyla yapmış olduğu iş korsan.

... Mahkeme bitmeden bu kitabın yayın hakkını satıp ve bir yayınevi de alıp bunu bastı.

Av. Dr. Cahit Suluk: Verememesi gerekir. Ama işte söylüyorum size kuralı söylüyorum. Yani, çok açık.

1995 tüzel kişi Hüseyin beyin sorusuna geliyorum. 1995 den önce tüzel kişiler eser sahibi olabilir mi? Hayır. 1952 tarihli yasamız halen yürürlükte olan yasamız o gün de eser sahibinin, eser sahipliğinden kastım nedir biliyor musunuz? Mali ve manevi hakların tamamını içeren bir eser sahipliğinden söz ediyorum. Bu hak, Kara Avrupası ve Türk hukukunda daima eseri meydana getiren gerçek kişiye aittir. Borçlar Kanununda bir özel

düzenleme var, onu bir tarafa koyalım. Onun haricinde 5846 sayılı yasanın (FSEK) temel prensibi budur ve bu prensip üzerine oturur. Eğer siz eser sahibini, falanca yayınevine devrettim dediğinizde, artık eser sahibinin adı, yani o kitabın yazarı sizin yayınevinizde olacaktır. Böyle bir şey yapabiliyor musunuz? Hayır, yapamazsınız. Bu Amerika'da farklıdır. Bakınız, Amerika'da eser sahibi tüzel kişi olabiliyor. Bizde patente, markada ve tasarımda da tüzel kişi hak sahibi olabiliyor, ama telif haklarında eser sahibi kesinlikle bir gerçek kişidir, hiçbir şekilde bir tüzel kişi eser sahibi olamaz. Eser sahibi mali hakları devralabilir. İşçi, işveren ilişkisinde mali hakların sahibi işverendir. Bunların hepsi doğrudur, ama bir bütün olarak eser sahibi işveren olamaz.

FSEK 52 nci madde ve işlenmeler meselesine gelince; şimdi orada bir ayırımı gitmek gerekiyor. Eğer siz işlenmelerde bizim yayınevine aittir diye bir sözleşmeye koyduysanız, bir sürü işlenme var. FSEK'in 6. maddesinde 11 tane bent var. Tercüme bunlardan sadece bir tanesi, siz dersiniz ki yabancı dillerde yayını, yayınevime aittir, bu yeterli. Yoksa falanca, falanca, bilmem Esperanto dilinde de bana aittir, bunu saymanıza gerek yok. Ama sadece işlenme bana ait dediğinizde sıkıntı olabilir. Büyük ihtimal de olacaktır. Hangi tür işlenmeler, yani bunun derlenmesi, bir külliyat haline getirilmesi gibi, bunları da saymanızda yarar var diye düşünüyorum. Evet. Evet, süresiz olarak. Diyebilirsiniz, tabii. Süresiz olarak veya süre ise süresini belirtmeniz gerekiyor. Çünkü 52 nci madde, süreli mi, süresiz mi konuların neler olduğu, bunları tek tek yazacaksınız diyor. Yargıtay bu hükmü çok sert uyguluyor. Siz arabanızı sattınız, ne kadar süreliğine sattınız, yani devrettiniz. Süresiz. Gayrimenkulü sattınız, süresiz. O başka bir şey sizin dediğiniz. Uygulamaya gelecek olursak, ben buradaki benim açıklamalarım ve gelen sorular çerçevesinde, kafanızın karıştığını tahmin edebiliyorum. Bunun iki nedeni var. Bir, yasa bunu tebliğimi sunarken de bahsetmiştim, net değildir. Mesela hanımefendi soruyor, diyor ki, % 30 porsiyonunu mu alabilirim. İşte 100 tane şiirden diyor 50 sini mi alabilirim, 30 unu mu, hayır böyle bir cevap yok. Çok yuvarlak ifadeler var. Eskiden kolaydı işiniz biraz daha kolaydı. Bir kitabı fotokopi yaptırabilirsiniz tek başınıza, yani kitabı bireysel kullanım için bir nüsha 38 inci maddeye göre, bir nüsha olarak kullanabilirdiniz. Bugün öyle değil. Yuvarlak laflar getirildi ve ne kadar fotokopi, yani bir öğrenci acaba kitabın ne kadarını fotokopisini alabilir veya bir araştırmacı kitabın ne kadar fotokopisini alabilir. Bu belirsiz. Her somut olaya göre mahkemeler buna karar verecekler. Birincisi bu, ikincisi uygulamadaki karmaşa, yani size net cevaplar veremiyorum onun için. Uygulamada yani bir mahkeme başka bir şey söylüyor, öbür mahkeme başka bir şey söylüyor, Yargıtay başka bir ses çıkartıyor. Bu kadar şeyin içerisinde siz benden matematik formülü gibi, iki kere ikinin

dört ettiğini söyleyin diyorsunuz, bu mümkün değil. Bunu yaptığım anda, baltayı taşa vurmuş olurum. Sizi kandırılmış olurum. Yani uygulama çok karışık.

Bakınız birtakım kurallar var, yani belli şeyler var, mesela 52 nci madde aleyhinize net bir şekilde uygulanıyor. Bunu söyleyebilirim size, ama mesela 40 yıldır bütün hakları devrettim diye bir sözleşme var. 40 yıl sonra tuttu mirasçı size dava açtı, bunu kazanma ihtimaliniz yüksek, ama kitabımda yazıyorum, diyorum ki ben böyle bir sözleşme geçersizdir diyorum, gerçekten de geçersizdir. Peki, nasıl kazanıyorsunuz bu davayı o zaman? Bu sözleşme geçersiz olmasına rağmen, çünkü uzun süre sessiz kalındığı için, taraflar da edimlerini ifa ettikleri için, yani öbürü telifini almış, beriki parasını ödemiş, yayını yapıyor, bir problem yok. Yargıtay diyor ki, buna dokunmayalım artık. Yorumunu bu şekilde yapıyor. Gelelim antoloji, bunun herhalde cevabını vermiş oldum, yani net şeyler yok üzgünüm.

Melih Güçlü: Çözüm yayıncılık limited adına sorum olacak. Borçlar Kanununda yanılmıyorsam bir de neşir sözleşmesi var. Ayrıca Borçlar Kanununda aynı zamanda tüzel kişilik de olabileceğini belirtiyor. Bu çelişkiler acaba yeni çalışmalarda giderilecek mi? Neşir sözleşmesini yayıncılar ne derece dikkate almalı? Bu fikir ve sanat eserleri koca bir kanun ortada dururken, başka bir kanunun bir maddesi evet, sorum bu. Teşekkürler.

Av. Dr. Cahit Suluk: Bu soru Hüseyin beyin sorusuyla örtüşüyor. Şimdi cevap verme fırsatı buluyorum. Gerçekten Borçlar Kanununda böyle bir düzenleme var. Yani tüzel kişi de eser sahibi olabilir gibi bir anlam çıkan 385. madde var. Ama işte o eseri meydana getirenleri, toplayan, onu düzenleyen böyle ifadeler var orada. Yani siz gidiyorsunuz, para veriyorsunuz, bana şunu yap değil, plan ve projesini siz oluşturuyorsunuz. Ondan sonra o kişiler o eseri meydana getiriyorlar ama sizin kontrolünüzde meydana geliyor. İşte o zaman eser sahibi siz gerçek veya tüzel kişi oluyorsunuz. Borçlar Kanunundaki düzenleme biraz da böyle bir şey, onun için mesela uygulamadaki kararlara baktığımızda, bilirkişi raporlarına baktığımızda, mesela büyük bilgisayar programları var, bilgisayar programı bir eserdir. Yani şimdi Microsoftun Windows programını yüzlerce belki binlerce programcı bir araya gelerek meydana getiriyor. Eser kimindir? Bunların toplamı. Tamam da, bu çözüm değil ki. İşte bu tür durumlarda Yargıtay bizim Türk mahkeme uygulaması. Böyle büyük bir kişi topluluğunun değil de böyle çok sayıda kişinin bir araya gelerek meydana getirdiği eserlerde bunları bir araya getiren ve onlara bu görevi veren, planı, projeyi dağıtan kişi eser sahibidir diyor. Bunların toplamı değil de, o planı ve programı yapan eser sahibidir böyle bir yorum yapıyor.

Ama gerçekten FSEK ile Borçlar Kanunundaki bu çelişkinin giderilmesi gerekiyor. Ben bunun atlandığını düşünüyorum açıkçası, niçin? Çünkü yasa çok laubali bir şekilde kaleme alındı. Yani mürekkep yalayan hukukçulardan ziyade, Ankara'daki bürokratlar hazırladığı için bu sonuçlarla karşılaşılıyor diye düşünüyorum. Bürokrat bir taraftan bir madde koyarken, öbür taraftan 9 tane tuğlayı yerinden oynatıyor. Hukukçu olmayan bunu bilemez. O kısımları da bilen bir hukukçunun bunu kaleme alması gerekiyor. Sorun biraz da oradan kaynaklanıyor gibi geliyor bana.

Başkan: Hocam bir 10 dakika zamanımız var. Bir soru daha alalım isterseniz. Buyurun.

Günel Altıntaş: Çok önemli bir şey var. Mesela bugün Türkiye'de diyelim ki yoğurt yemekleri diye bir kitap yok. Ben tuttum yoğurt yemekleri diye bir kitap yaptım. Satmaya başladı. Efendim geliyorlar, çağırıyorlar, ya sen yoğurt yemeği bilmiyor musun, bir tarif yaz filan. 10 tane daha yoğurt yemeği kitabı çıkıyor. Yahut sirkeli yemekler diyelim, bugüne kadar böyle bir şey yok. Ben gidiyorum sirkeli yemekler diye bir kitap yapıyorum. Hemen arkasından geliyor ya bunlar iyi satıyor, hadi bakalım sirkeli yemekler diye, halbuki o buluş benim buluşum yani yoğurt yemekleri, yahut da sirkeli yemekler, yahut da bilmem ne varsa, onu ben bulmuşum, eserlerim şimdi yazım kılavuzum var. Yazım kılavuzumda ben yanlış kelimelerin üzerine çizip, altlarında doğrularını göstererek yepyeni bir metodla bir şey yazdım. Bereket tutmadı, tutsaydı şimdi korsanlarla başımız beladaydı. Ama beni koruyan bir hüküm yok. Bu mutlaka konması lazım bu kanuna. Eğer yani Ticaret Odası olarak böyle Kültür Bakanlığıyla bir teşebbüste bulunulacaksa, bunu söylemiş olayım, çok teşekkür ederim.

Av. Dr. Cahit Suluk: Şimdi bu tabii, telif hakları yasasıyla uluslararası arenada da korunmuyor. Buluşları biz patentle koruyoruz, ama buluşun teknik bir sorunla ilgili olması gerekiyor. Teknik bir sorunla ilgili değilse, buluşlar korunmuyor. Amerika'da iş yapma yöntemleri diye *business method patent* yeni bir koruma modeli devreye girdi. Ama Kara Avrupası ve Türkiye bunu kabul etmiyor. FSEK'le ne korunuyor onu söyleyeyim sizlere. Fikirlerin ifade edilmiş şekli korunur. Fikirlerin kendisi korunmaz. Bunu ifade etmek isterim. Bu nettir, hem TRIPS'te geçer, uluslararası bir anlaşmamız var. Hem de Paris Anlaşmasında 1883 yılında ifade edilmiştir. Fikirlerin kendisi eğer o fikir buluş niteliğinde ise ve teknik bir alana aitse, o zaman patent yasası ile korunur. Telif hakları yasası ile fikirlerin ifade edilmiş şekilleri (*expressions*) korunur. Herkes İstanbul'la ilgili bir şiir yazabilir, ama hiç kimse

Yahya Kemal Beyatlı'nın İstanbul'la ilgili şiirlerinin mısrasını kendisine mal edemez, mesele budur.

Başkan: Peki.

.....: Farklı bir ebat buluyorsunuz, aşağı yukarı benziyor Günel Beyin söylediğine, siz onu yayınlıyorsunuz, bir süre sonra, ya da o kitabı o haliyle sizden alabiliyor ve başka bir yayın evine verebiliyor. Ama sizin çok emeğiniz var burada, şimdi burada komşu hakları girmesi lazım.

Av. Dr. Cahit Suluk: Yo, yo komşu hakları değil. Haksız rekabet. Şimdi siz düzenlediniz ama, yazarın kitabı.

Av. Dr. Cahit Suluk: Siz kitaptaki düzenleme şekillerinden mi bahsediyorsunuz?

...: Kitabı her şeyiyle, redaksiyonunu yaptınız, işte editörlüğünü yaptınız, düzelttiniz, yani normal kitap haline getirdiniz, belki farklı bir ebatta farklı bir ölçüde, ama aynı yazar onu aldı, 2 sene bastınız, 3 üncü sene aynı haliyle verdi, yani eski müsvedde dosyasıyla vermedi. Sizin düzenlemiş halinizle verdi oraya. Sizin bir hakkınız olmuyor burada, yayınevinin hiçbir hakkı olmuyor. Ama buna da işte komşu haklar, yayıncının demin söylemişim, yani yayıncıların da haklarını koruyan bir şekilde onun korunması lazım ama şekillendiremedik, ben uzun süredir bu şartlar üzerinde duruyorum.

Başkan: Hocam sizin son sözlerinizi almadan Yelda Hanım orada bir işarette bulunuyor, isterseniz çok kısa.

Yelda..: Haklı olduğu nokta şu, kanunda meslek birlikleri tanımlanırken, içinde yayıncılara atıf var, süreli olmayan yayınları çoğaltan, basanlar diye sadece meslek birlikleri fakat haklar bakımından hiçbir yerde görülüyorlar. Zannediyorum sayın meslektaşım katılıyor bana. Büyük sıkıntı burada. Kanunda ya eser sahipleri, ya komşu hak sahipleri var. Komşu hak sahipleri çok sınırlı sayılmış ve bu da genelde müzik eserleriyle ilgili, sizleri sanki fonogram yapımcıları gibi, hanımefendinin söylediği gibi, onlar da işte enstrüman çalamıyor, eser besteci, güfteciyi bir araya getirip, yapım yapıyorlar, siz de bir anlamda yapımcısınız, yayıncılık gibi benim geçen birkaç ay önce Turizm Bakanlığına bir raporumda önerim bu

oldu. Komşu hak, bağlantılı hak sahipleri arasında yayıncılar da eklenmeli, çünkü yayıncıların eser sahibi olmaları mümkün değil, bu kanunun temeline aykırı olur. Dolayısıyla haklarının korunabileceği yegane yer, bağlantılı hak sahibi, komşu hak sahibi oluşlarıdır. Teşekkür ederim.

Başkan: Biz teşekkür ederiz. Peki, arkadaşımız bir ilave yapmak istiyor.

Ergun Kocabıyık: Kabalcı yayınevinden, editör ve çevirmen olarak çalışıyorum. Şimdi yayıncı dediğimizde, bizim sektörde aslında aklımıza ilk gelen şey yayınevi sahibi, yayınevi sahipleri her zaman yayıncılık faaliyetinin bizzat içinde olan insanlar olmuyor. Bir sermayedar oluyor, onun dışında orada uzman kişiler çalıştırıyor, çoğu kere de kitabın yayınlanmasıyla ilgili teknik meselelere hiç karışmıyor, dolayısıyla burada o işleri yapan, hanımefendinin de ifade ettiği editör ve redaktörler ve çok kez yaşıyoruz, bir çevirmen çevirisini getiriyor bana, ben o kitabın edisyonunu üstleniyorum, redaksiyonunu üstleniyorum, çevirisini kontrol ediyorum. Çevirinin büyük ölçüde eksiklerle, yanlışlarla dolu olduğunu görüyorum, çeviriyi bazen yeni baştan yapmak durumunda da kalıyoruz veya büyük ölçüde değiştirdiğimiz oluyor ama bu düzeltilmiş haliyle yayımlandıktan sonra bunun hakları başka bir yayınevine geçtiği zaman aynı metin yeniden yayımlandığında orada aslında o editörün veya redaktörün emeği hiçbir şekilde korunmuyor, çünkü belki de bilmiyorum yasada hak belirlenmediği için bu doğuyor ama, sorunlardan bir tanesi yayıncılıkta, editörlerin ve redaktörlerin çevirilere veya telif eserlere yaptığı önemli katkıların korunmuyor olması. Bu sanıyorum sorun.

Başkan: Peki, çok teşekkür ederiz. Hocam son toparlamayı bir yapalım müsaadenizle.

Av. Dr. Cahit Suluk: Evet. Benim son söz olarak sizlere söyleyebileceğim, yayıncıların konuşmamın başında da belirttiğim gibi, herhangi bir alanda değil, telif hakları alanında faaliyet gösterdiği, bu alandan ekmek yediği. Bunun hukukun diğer alanlarından farklı şekilde düzenlendiği, özgün bir yasa ile düzenlendiği, bu özgün yasanın yayıncı penceresinden bakıldığında, hiç de iç açıcı olmadığı, bugün itibarıyla, bunları belirtmek isterim sizlere. Çözüm önerileri arasında belirttiğim gibi, meslek birliği, yani bu kadar çok meslek birliği içerisinde var olan meslek birliğini güçlendirmek, mümkün değilse, yenisini kurmak. İkincisi, hakikaten kendi kanununuzu yapmanız gerekiyor, yani bugün bir bankaya gittiğinizde, önünüze bir kredi sözleşmesi koyduklarında, onlarca sayfa ve karınca yazısı ile bunu

yapıyorlar. Hukukçularına danışıyorlar, ayrıntılı bir şekilde sizi her şeyiyle bağlıyorlar ve bu sözleşmeler geçerli. Genel işlem şartları yasası diye bir yasa yok Türkiye'de. Size bunu dayatıyor ve tüketicilerin aleyhine de bu sözleşmeler daha sonra kullanılıyor. Benzer şekilde siz de kendi sözleşmenizi yapıp bunu yazarlarınıza ve ilişki kurduğunuz diğer kişilere imzalatabilirsiniz. Bu sizin elinizde olan bir şey. Çünkü güç sizin elinizde bu anlamda. Orada dikkat edeceğimiz husus, telif hakları yasasındaki emredici kurallara aykırı olmayan hükümleri koymak gerekir. Yani yedek hukuk kuralları dediğimiz hukuk kurallarıyla kendi lehimize olan hükümleri koymanız gerekir. *Üçüncüsü*, biraz önce burada bir arkadaşım da ifade etti. Hakikaten bağlantılı haklar arasında neden yayıncılar yok? İlginç bir soru ve bunun üzerinde kafa yorulması gerektiğini düşünüyorum. *Dördüncüsü*, Türkiye'de sinema kanunu kabul edildiyse, bir de yayıncı kanunu çıkması gerektiğini yine vurgulamak istiyorum, alt yapısının hazırlanması gerekir. Sabrınız için teşekkür ediyorum.

Başkan: Biz teşekkür ediyoruz değerli hocam. Değerli misafirler, çok teşekkür ediyoruz, çok güzel bir konuyla ilgili katılımlarınızdan dolayı. Yazarlar gerçekten bu ülke için çok güzel şeyler yapıyorlar, kafalarını yorarak, beyinlerini yorarak, eserler üretiyorlar. Çok önemli bir vazifeyi yerine getiriyorlar, siz yayıncılar arkadaşlar, ben inanıyorum ki, ülkemizi, gelişmiş ülkeler arasına sokabilmek için çok önemli taşlardan birer tanesiniz, ben sizlere, yayıncı arkadaşlarıma o gözle bakıyorum. Fedakârlık isteyen bir mesleği yaptığınıza inanıyorum. Kültür hayatıyla ilgili her kişi, ne yapıyorsa çok önemli bir şey yapıyor. Bunun karşılığı, maddi olarak ödenemeyeceğine inanıyorum. Bundan dolayı, ben eğitim sektörüne, kültür hayatına hizmet eden her kurum, bizler için çok değerli. Sizler de anlayışla karşılayacağınıza eminim. Fikir ve sanat eserleri kanunumuz oldukça yeni, çok eskiye dayansa da çok yeni bir kanunumuz var, sürekli değişikliklere sebep oluyor. Bu kanunumuzda kullanımdan doğan, gerek üreticiler, gerek tüketiciler olarak, bazı sorunlar oluştuğunu görüyoruz. Ama ben inanıyorum ki, bir orta yol bulacağız. Yazarlar üreticiler, siz yayıncılar belli bir yerde inanıyorum uyuşacağımız, orta yolda buluşacağımız bir nokta olacak, mecburuz arkadaşlar, yayıncılar, yazarlara muhtaç, yazarlar, yayıncılara muhtaç. İkisi de birbirinden ayrı olması mümkün değil. Ondan dolayı ben inanıyorum ki, bu yeni doğmuş bir çocuk bu kanunumuz, çok gerekli olan düzenlemelerle, iyi bir yere oturacağına inanıyorum. Önümüzün açık olduğuna inanıyorum. Yayın hayatının önünün çok açık olduğuna inanıyorum. Geldiğiniz için tekrar teşekkür ediyorum. Eğer arzu ederseniz, lobide devam edelim, çayımızı içerek. Çok teşekkürler.